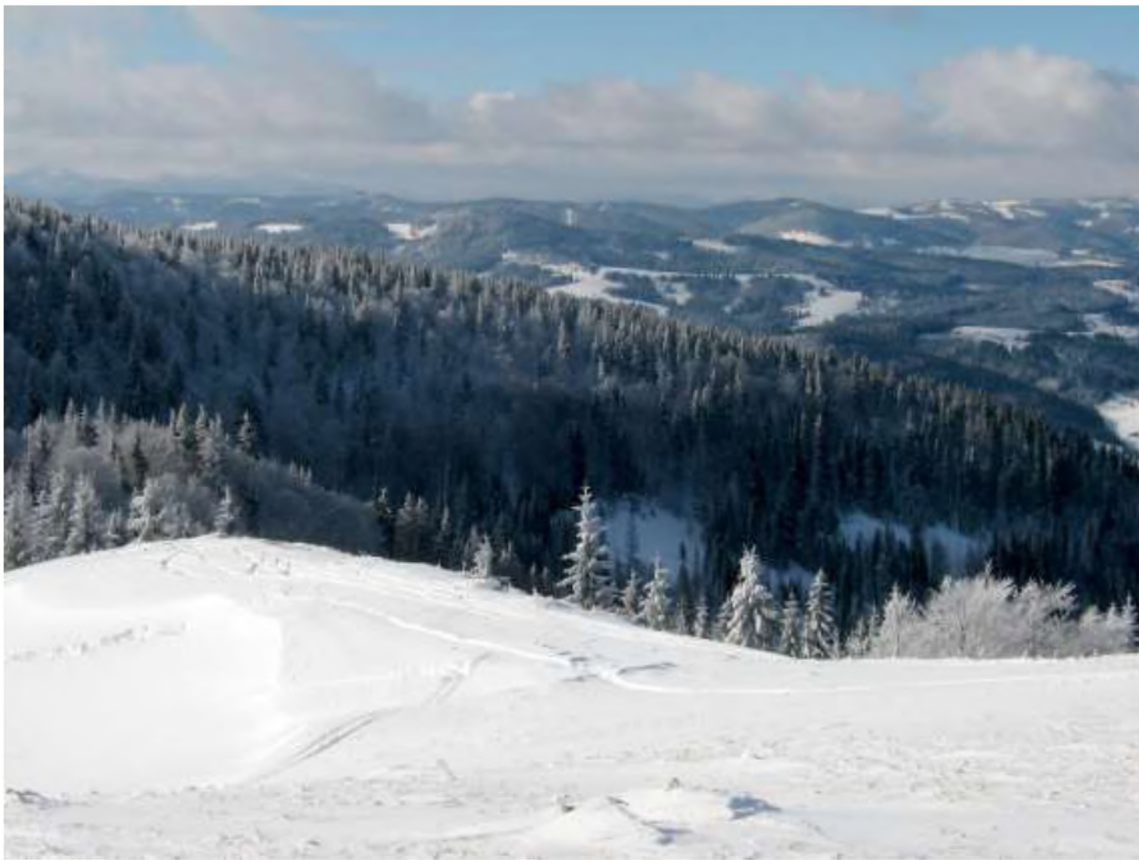

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого - 1 березня 2023 р., м. Харків)**

**Харків
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого - 1 березня 2023 р., м. Харків)**

**Харків
2023**

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

О.О. Зеленько - к.е.н, доцент, завідувач кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Ю.І. Муромцева – к.е.н., доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

С.В. Некос – к.г.н, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

П.І. Лоцман – к.г.н, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.Д. Холодок – к.наук з держ управління, директор обласного комунального закладу "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму";

Т.Г. Гуцан – к.п.н., доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

Т.С. Коптева – доктор філософії зі спеціальності 103 Науки про Землю, викладач кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 3 від 15.03.2023*

Географія та туризм: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (28 лютого - 1 березня 2023 р., м. Харків) / за заг. ред. Муромцевої Ю. І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2023. – 684 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі та Україні, перспективі післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2023

Розділ 2. Природнича географія та науки про Землю

<i>В. О. Фесюк</i> МЕТОДИКА ТА ПРАКТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВТРОФІКАЦІЇ ОЗЕР З ВИКОРИСТАННЯМ ДАНИХ ДЗЗ.....	157
<i>С. В. Буднік</i> ДИНАМІКА ПО ДОВЖИНІ ТА У ЧАСІ МУТНОСТІ ВОДИ У РІЧЦІ СЛУЧ.....	161
<i>В. М. Петлін</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРИРОДНИЧОЇ ГЕОГРАФІЇ ЯК ОСНОВА ВИОКРЕМЛЕННЯ ТУРИСТИЧНО-ГЕОГРАФІЧНИХ РЕСУРСІВ.....	168
<i>Р.Ю.Шевченко</i> КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ГЕОПРОСТОРОВИХ ДАНИХ КАРТОГРАФІЧНОГО РЕСУРСУ ІНТЕРНЕТУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ (НАЦІОНАЛЬНОГО ГЕОПОРТАЛУ ПЗФ УКРАЇНИ).....	172
<i>Н.С. Новотарська, О. В. Лазарева</i> ЕВОЛЮЦІЯ ГЕОДЕЗІЇ ЯК НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ.....	182
<i>T. Basiuk, M. Yakovyshyna, A. Guzyuk</i> DEVELOPMENT OF GEO-TOURISM ON THE EQUIPMENT AS A PREREQUISITE FOR THE CREATION OF GEOPARKS.....	187
<i>А.С. Іващенко, О. В. Лазарева</i> РОЛЬ ГЕОДЕЗІЇ ЯК НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	198
<i>О. В. Непша, А. В. Дьячкова, Л. І. Дьячкова</i> ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ҐРУНТІВ АГРОПІДПРИЄМСТВА «РОЗІВКА» МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	201
<i>В. В. Чаленко, Л.В. Недострелова</i> СЕЗОННІ КОЛИВАННЯ КІЛЬКОСТІ ДНІВ З ТУМАНАМИ В ОДЕСІ.....	206
<i>Т. С. Павловська, О. В. Пархомук, О. Є. Нікон</i> ТРИВАЛІСТЬ І ЧАСОВІ РАМКИ КЛІМАТИЧНИХ СЕЗОНІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ МАНЕВИЧІ (ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ).....	209
<i>Т.А. Музика, Л.В. Недострелова</i> ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ВОЛОГОСТІ ПОВІТРЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	215
<i>Т. Д. Прилуцька, П. І. Лоцман</i> СПРИЙНЯТТЯ ЛАНДШАФТУ.....	219

14. Тенденції змін планетарного клімату та їх можливого впливу на основні сектори української економіки / за ред. Хвесика М. А. Київ: Логос, 2012. 268 с.
15. Шевченко О., Власюк О., Ставчук І., Ваколюк М., Ілляш О., Рожкова А. Оцінка вразливості до зміни клімату: Україна. Кліматичний форум східного партнерства (КФСП) та Робоча група громадських організацій зі зміни клімату (РГ НУО ЗК). Київ: Myflaer, 2014. 74 с. URL: https://necu.org.ua/wp-content/uploads/ukraine_cc_vulnerability.pdf

УДК 551.5

*Тетяна Анатоліївна Музика,
бакалавр четвертого року навчання,
Лариса Василівна Недострелова,
канд. геогр. наук, доцент,
доцент кафедри метеорології та кліматології,
Одеський державний екологічний університет, м. Одеса*

ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ВОЛОГОСТІ ПОВІТРЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вміст водяної пари сильно змінюється залежно від циркуляційних процесів, фізико-географічних умов місцевості, пори року, стану ґрунту та інших чинників.

Житомирська область розташована в центральній частині Східноєвропейської рівнини, в північно-західній частині України і займає площу 29,8 тис. км², що складає 4,9 % території України. За розмірами область одна з найбільших в Україні і поступається лише Одеській, Дніпровській, Чернігівській та Харківській областям [1, с. 23]. Територія області знаходиться у двох природно-кліматичних зонах – Лісостепу (19 %) та Поліссю (81 %). Ці території суттєво відрізняються геологічною будовою, ландшафтною структурою, ґрунтами, лісистістю, ступенем сільськогосподарського освоєння

території та видовим складом рослинного світу. Ґрунти та їх материнські породи Поліської частини області, по умовній широтній межі північніше Житомира, сформовані переважно на льодовикових та водно-льодовикових відкладах, за винятком височини Словечансько-Овруцького кряжу. Близьке розташування кристалічних порід до поверхні землі обумовлює розвиток процесів заболочування, які уповільнюють ґрунтоутворення на Поліссі, це призводить до формування в низинах торф'яників, торф'яно-болотних ґрунтів. Вигідне фізико-географічне та економіко-географічне положення сприяє компактному заселенню, господарському освоєнню території, створює передумови для життєвої діяльності людей [3, с. 54].

Особливості економічно географічного положення і природних факторів (ґрунтово-кліматичні умови, мінерально-сировинні, лісові і водні ресурси) у поєднанні створюють сприятливі умови для розвитку багатогалузевого сільського господарства та промисловості.

Житомирська область входить до вологої, помірно теплої агрокліматичної зони [2, с. 38; 5, с. 53]. Розташування області у помірному поясі північної півкулі визначає клімат як помірно-континентальний, з теплим та вологим літом та м'якою хмарною зимою. На клімат області великий вплив мають повітряні маси із північної частини Атлантичного океану, в меншій мірі - з боку Північного Льодовикового океану. У формуванні мікроклімату області велику роль відіграють сонячна радіація, лісистість, заболоченість, річкова система, ґрунтово - рослинний покрив.

Відсутність високих гірських піднять на території Житомирської області сприяє вільному переміщенню повітряних мас різного походження, що обумовлює значну мінливість погодних процесів в окремі сезони. Проте перехід від одного сезону року до другого, як правило, відбувається поступово.

Початок весняного сезону характеризується переходом середньої добової температури через 0 °С у бік зростання, відбувається це в середині березня. Із середини квітня до середини травня можливі заморозки в повітрі або на ґрунті,

які в цей період в залежності від інтенсивності вважаються небезпечним або стихійним явищем погоди. Протягом весни щомісячно зростає кількість опадів, особливо у травні, коли активізується конвективна діяльність. Літо триває з кінця травня до початку вересня, загалом сезон теплий та вологий. Переважний вплив на формування погодних умов має радіаційний фактор. Важливу роль відіграє трансформація повітряних мас в областях підвищеного тиску. Циклонічна діяльність представлена слабовизначеними циклонами, в зоні яких спостерігаються інтенсивні зливи, що можуть досягати критеріїв НЯ, а інколи – СГЯ, в поєднанні з небезпечними конвективними явищами – грозами, шквалами та градом. Осінь, а саме другій половині, відзначається різким посиленням циклонічної діяльності. Наприкінці вересня – початку жовтня починаються перші заморозки, з'являються та частішають тумани. Щомісячна кількість опадів порівняно з літнім періодом значно зменшується, але змінюється їх характер – дедалі переважають тривалі облогові дощі, які за кількістю можуть бути сильними, іноді - дуже сильними. Взимку на Житомирщині в залежності від співвідношення між циклонічним і антициклонічним типом погоди бувають як теплі, так і холодні зими. Теплі зими характеризуються частими виходами атлантичних і середземноморських циклонів із щільною хмарністю та опадами у вигляді мокрого снігу, дощу або мряки. Холодні зими спостерігаються при формуванні та стаціонарні антициклонів, внаслідок сталої адвекції арктичного повітря [3, с. 185; 4, с. 98].

Метою роботи є аналіз просторового розподілу відносної вологості повітря в Житомирській області за період з 2004-2018 рр. В якості вихідних даних в роботі використані дані спостережень за вологістю повітря на метеостанціях Житомир, Новоград-Волинський, Коростень, Овруч та Олевськ.

За результатами аналізу багаторічного ходу відносної вологості на станціях Житомирщини встановлено, що мінімальні усереднені показники вологості повітря відзначаються у квітні і коливаються в межах від 63 % до 69 %. Найнижче значення 51 % визначено у південній частині області на

метеостанції Житомир у квітні. Максимальні показники середньомісячної вологості спостерігаються у грудні і змінюються від 85 % до 89 %. Найбільше значення 94 % зафіксовано у грудні у північній частині області на метеостанції Овруч. Середні річні показники вологості коливаються від 75 % на півдні і до 79 % на півночі області.

Взимку відмічається найменша мінливість відносної вологості. Її значення постійно високі, внаслідок значної повторюваності циклонічних вторгнень, а також радіаційного вихолодження повітря в антициклонах, і наближаються до максимальних близько 90 %. У квітні проявляються риси літнього розподілу відносної вологості. У червні та липні відносна вологість вища травневої на 3-5 % у зв'язку зі збільшенням кількості опадів та зливами. Восени на досліджуваній території середня місячна відносна вологість змінюється від 74 до 88 %.

Аналіз отриманих результатів значень вологості повітря на п'яти станціях Житомирської області показав, що на всіх станціях в досліджуваний період відносна вологість повітря змінюється практично в однакових межах.

Література:

1. Атлас. Географія України. Київ, 1999. 115 с.
2. Врублевська О.О., Катеруша Г.П. Клімат України та прикладні аспекти його використання. Навчальний посібник. Одеса: ТЭС, 2012. 180 с.
3. Гавриленко О.П. Екогеографія України: навч. посібник. Київ: Знання, іл. (Вища освіта XXI століття), 2008. 647 с.
4. Карповський Ю. [та ін.]. Житомирщина. Довідник-путівник. Київ, 1974. 121 с.
5. Клімат України / За ред. Ліпінського В.М., Дячука В.А., Бабіченко В.М. Київ: Видавництво Раєвського, 2003. 343 с.

Наукове електронне видання

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого 2023 - 1 березня р., м. Харків)**

Матеріали подаються в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори.

**Відповідальний за випуск Зеленько О.О.
Комп'ютерна верстка: Тагільцева Н.В.
Коректор: Муромцева Ю.І.
Фото обкладинки Муромцева Ю.І.**

Ум. друк. арк. 30,9

Державний вищий навчальний заклад
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
м. Харків, 61002
вул. Алчевських, 29.